

Asia: VN/1364/2022

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024-2030

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitämme mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä laiksi valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030.

Teknologiateollisuuden yritykset tekevät 2/3 Suomen yksityisistä TKI-investoinneista ja puolet Suomen tavara- ja palveluviennistä. Yritysten – ja samalla Suomen – menestyksen kulmakivi on hyvä kansainvälinen kilpailukyky korkean jalostusarvon vientituotteissa. Se on mahdollista saavuttaa vain, jos Suomessa investoidaan riittävästi yritysten lähtökohdista tapahtuvaan tutkimus- ja innovaatiotoimintaan.

Teknologiateollisuus näkee lisäpanostukset TKI-toimintaan välttämättömänä. Laaja joukko Teknologiateollisuuden jäsenyrityksiä on ilmaissut valmiutensa lisätä omia TKI-investointejaan, kun valtio hoitaa oman osuutensa. Teknologiateollisuuden jäsenyritysten sitoumus on luettavissa linkistä.

Suomen maariski on kasvanut ja toimintaympäristö muuttunut epävarmaksi. Tämä tarkoittaa yritysten suunnitteleminen investointien uudelleen tarkintaa, mikä nousi esille Teknologiateollisuuden huhtikuun talouskyselyssä – neljännes yrityksistä on lykännyt tai perunut investointeja. Suomi tarvitsee lisää uusia investointeja, lisää osaavaa työvoimaa, nopeampaa kasvua ja uutta vientiä julkisen talouden tasapainottamiseksi. Valtion tulee kyetä houkuttelemaan lisää kotimaisten ja kansainvälisten yritysten investointeja Suomeen riittävän vaikuttavin toimenpitein. Pitkjänteiset julkiset panostukset yritysten TKI-investointien kasvattamiseksi Suomessa houkuttelevat Suomeen myös tuotannollisia investointeja ja kiihdyttävät kasvua.

Kiitämme hallituksen esitystä TKI-rahoituslaista, joka pohjautuu parlamentaarisen TKI-työryhmän esitykseen TKI-intensiteetin kasvattamiseksi. Nostamme esiin neljä näkökulmaa, jotka on syytä vielä huomioida lainvalmistelussa:

1. Suomen TKI-politiikan heikoin lenkki OECD-maiden vertailussa on yrityksille suunnattu avustusmuotoinen TKI-rahoitus. Siinä olemme lähes hännänhuippuja - noin sijalla 30 - kun taas julkisen tutkimuksen tukemisessa olemme reilusti kärkikymmenikössä. Kun julkisia TKI-investointeja kasvatetaan, vähintään puolet lisärahoituksesta tulee suunnata yritysten innovaatiotoiminnan avustusmuotoiseen tukemiseen - ensinnäkin Suomen kilpailukyyn parantamiseksi yritysten innovaatiotoiminnassa, ja toisekseen yritysten omien TKI-lisäpanostusten vivuttamiseksi. Tämä on syytä todeta laissa.

2. Julkiseen tutkimukseen suunnattavalta lisärahoitukselta tulee edellyttää keskipitkällä aikavälillä entistä parempaa Suomen kansantalouden kasvua ja tuottavuutta parantavaa vaikuttavuutta (return on investment). Koska perustutkimuksen rahoitus on Suomessa OECD-vertailussa jo nyt varsin hyvällä tasolla, on lisärahoitukselta edellytettävä positiivista kansantaloudellista vaikuttavuutta. Sehän on koko TKI-intensiteetin kasvattamisen tavoite.

3. Pitkäjänteisyyden varmistamiseksi vuoteen 2030 ulottuvalla jaksolla suunniteltua julkisten TKI-panostuksen korotusta ei tule pienentää missään tilanteessa, ja tällainen vaihtoehto on lakiesityksestä syytä poistaa. Vuoteen 2030 on vain kahdeksan vuotta, mikä on varsin lyhyt aika puhuttaessa pitkäjänteisestä tutkimuksesta. Jos yksityiset panostukset eivät lisääntyisi suunnitellussa suhteessa julkisten panostusten kanssa, tulisi rahoitusta vain kohdentaa tehokkaammin yksityisiä TKI-investointeja vivuttavaksi.

4. Suomi ja EU ovat asettaneet kunnianhimoiset tavoitteet digivihreälle siirtymälle. Komissio on arvioinut, että jo 2030-tavoitteiden saavuttaminen edellyttää satojen miljardien vuosittaisia lisäinvestointeja (aineettomia ja aineellisia) koko kymmenluvun. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen käyttöä koskevaa suunnitelmaa valmisteltaessa elinkeinoelämän ja julkisen sektorin yhteistyö on äärimmäisen tärkeää. Julkisen rahoituksen tulee vivuttaa tehokkaasti yksityistä rahoitusta. Kansallista suunnitelmaa tehtäessä on lähtökohdaksi otettava EU:n sisämarkkinoiden ja kansainvälisen toimintaympäristön tarjoamien mahdollisuuksien nykyistä parempi hyödyntäminen. Kansallisen rahoituksen tulee aktivoida suomalaisten korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja yritysten osallistumista uutta luoviin eurooppalaisiin ja kansainvälisiin hankkeisiin. Alueellisia ja kansallisia resursseja on kohdennettava aiempaa enemmän eurooppalaisiin/ kansainvälisiin yhteishankkeisiin, joihin yritykset ovat vahvasti sitoutuneet.

Pelkkä TKI-rahoituksen lisääminen ei kuitenkaan riitä. On myös huolehdittava siitä, että sekä yliopistoihin että yrityksiin on tarjolla riittävästi kotimaisia ja ulkomaisia osaajia sekä TKI-työhön että yritysten liiketoiminnan kasvattamiseksi. Tämä edellyttää työhön johtavan maahanmuuton merkittävää sujuvoittamista ja korkeakoulutuksen jatkuvaa kehittämistä yhdessä yritysten kanssa.

Teknologiaosaajia tulee kouluttaa merkittävästi nykyistä enemmän, ja järjestää lisäksi suunnattuja ulkomaisten osaajien vetovoimakampanjoita valittuihin maihin. Ulkomaisten osaajien saatavuusharkinta tulee poistaa kaikilla toimialoilla.

Mannonen Matti
Teknologiateollisuus ry - Johtaja, Teknologinen edelläkävijyys